

Висновком проведеного дослідження є те, що уряд займає центральне місце в системі вищих органів державної влади, хоча це положення не закріплюється конституціями; уряд є основним інструментом здійснення як внутрішньої, так і зовнішньої політики. У країнах уряд повсюдно займає центральне положення в системі вищих органів державної влади. Особливо важливу роль воно відіграє в тих країнах, які в якості форми правління прийняли президентську республіку. Глава уряду в цих країнах (президент) не тільки здійснює повноваження глави держави, але і є, як правило, лідером єдиної партії, яка представляє собою фактично інтегральну частину державного апарату. Серед елементів статусу виділяється відповідальність уряду, оскільки вона визначає характер взаємовідносин уряду з вищими органами державної влади, насамперед, главою держави і парламентом.

Таким чином, конституційно-правовий статус уряду становить собою складну, системоутворюючу державно-правову категорію, що визначає нормативно закріплене та реально втілене на практиці положення уряду в системі владних взаємовідносин з іншими суб'єктами конституційного права, насамперед, з вищими державними інституціями, і становить собою сукупність таких основних елементів: правосуб'єктність уряду, принципи його діяльності, компетенція, склад і статус окремих членів уряду, відповідальність уряду за свою діяльність.

Список використаних джерел

1. Дахова І.І. Поняття виконавчої влади та її місце в державному механізмі України. (конституційний аспект). *Право України*. 2002. № 12. С. 23-27.
2. Дахова І.І. Чинники, що впливають на діяльність уряду в зарубіжних країнах. Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. / за ред. В. Я. Тацій. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2006. Вип. 80. С. 9-15.
3. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник. За заг. ред. В. О. Ріяки. К. : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.

Пода Р. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група КЮ-211
Науковий керівник – **Козинець О. Г.** к.,і.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК РЕФОРМ СОЛОНА

Важливе значення в розвитку держави відіграють реформи. Особливо важливі вони в часи її становлення. Показовими в цьому розумінні є реформи давньогрецького архонта Солона.

Афіни на межі VII-VI ст. до н.е. перебували в стані економічної та політичної кризи. Поляризація суспільства, внаслідок потрапляння афінян до боргової кабали, набула загрозливих масштабів для афінської демократії. Так, серед евпатридів (родова знать – Р.П.) і геоморів (землероби – Р.П.) виділялися багаті землевласники. Інша частина евпатридів бідніла, а геомори перетворювалися на батраків, що обробляли чужу землю, отримуючи за це шосту частину врожаю, або потрапляли до боргової кабали, втрачали свободу і продавалися у рабство за кордон. Зростала економічна роль багатого торгівельно-ремісничої верхівки містян, як і раніше, відчуженої від влади. Зростало й число бідняків – фетів. Усе більш нестійким ставало становище середніх і дрібних землевласників та ремісників.

У результаті серед вільних виник цілий комплекс суперечностей між: багатими евпатридами і тими, що збідніли, але все ще утримували владу; багатіями із землевласників, торговців і ремісників, які прагнули до влади і використовували з цією метою невдоволення бідноти, середніх і дрібних власників [1, с. 76].

Економічна криза, яка охопила Афіни, потребувала вирішення. І Солон, який висунув свою кандидатуру на вибори на посаду архонта мав продуману програму подолання кризи, яку пізніше і реалізував в ході реформ.

Солон зробив першу спробу захистити і врегулювати питання щодо приватної власності. Основним принципом, котрим керувався Солон у своїх практичних діях, був принцип «Норми», тобто міри у всьому, правило «золотої середини». Не дивно тому, що під номером першим у його висловах як одного з семи мудреців стоїть вислів: «Нічого надміру!». У руслі етичних пошуків доби, Солон засуджує багатство, стверджуючи: «Нема межі багатству!», «Від багатства народжується перенасичення, а від перенасичення – пиха» [2, с. 89].

Головним завданням на посту архонта Солон для себе вбачав реформу боргового права – сисахфію (деякі називають «сейсахтейя»), яка означала пряме втручання у відносини власності [1, с. 76]. На її основі боржник відповідав перед кредитором тільки своїм майном, афіняни, що попали в рабство за борги, звільнялися.

Здійснення Солоном цієї реформи Діоген Лаертський називав «зняттям з народу важкого тягаря». «Річ у тім, - пише автор трактату, - що чимало афінян позичали гроші під заклад самого себе і відтак через безгрошів'я потрапляли в кабалу». Тому Солон ліквідував приватні й державні борги, заборонив на майбутнє забезпечувати отримання кредиту власною кабалою [3, с. 135]. Такі дії були елементами гуманізму, оскільки вже тоді у праві прозвучала ідея, що ніхто не може жертвувати собою, своїм життям та здоров'ям заради боргів.

Важливою реформою Солона стала реформа поділу населення за майновою ознакою. Відтепер пріоритет мало не родове походження, а статки. Так, політичні права громадян залежали від майнового цензу, а не від знатності.

Суспільство було поділено на 4 групи, а в основу поділу було положено міру сипучої речовини – медимн (1 медимн дорівнював приблизно 50 літрів – П.Р.):

- п'ятсотмірники (пентакосіомедимни): ті, хто виробив у сукупності п'ятсот мір продуктів, сухих та рідких;
- вершники: ті, хто виробляв триста мір;
- зевгіти: ті, у яких було не менше двісті мір тих і інших продуктів, разом взятих;
- фети: у яких було менше двохсот мір річного прибутку. Вони не могли займати ніяку посаду; брали участь в управлінні лише через участь у народних зборах і могли виступати у ролі суддів.

Внаслідок реформи найвищим органом влади в державі стали народні збори. Цей поділ був справедливий, особливо враховуючи впливовість народу на здійснення влади. Зобов'язувалося висловлювання всіх учасників народних зборів позицій під час голосування у формі схвалення чи заперечення. А тому, прийняті рішення були на користь інтересів всього суспільства, а не привілейованих верств. Проте, такий розподіл влади звичайно не подобався, адже порушилася родова організація влади та зменшилися привілеї знаті. Частково задоволеним залишився й народ, адже власність заможних осіб залишалась недоторканою [4, с.52]. Незаможні не мали змоги викупити землю.

Солон визначив право користування колодязями і джерелами, умов копання ям і проведення каналів, розташування бджільників, посадки основних сільськогосподарських культур тощо [2, с. 122].

Солон дав можливість скласти заповіт тим, хто не мав спадкоємців-синів, надав можливість здійснювати дарування. Постановив, що син не зобов'язаний утримувати батька, якщо той не навчив його ніякому ремеслу.

Таке правило забезпечувало навчання майбутнього покоління певному ремеслу, а тому виступало своєрідною гарантією для країни щодо забезпечення приливу нових фахівців, а це дозволяє країні постійно розвиватися.

Також до економічних сторін реформ Солона варто віднести й визначення права експортувати окремі продукти: беручи до уваги невибагливість до ґрунтів оливи, виноградної лози та смоківниці – саме ці продукти стали пріоритетом для Солона, він дозволяє експортувати, також вивозити було дозволено й типові для господарства середніх і нижчих верств демосу. Всі ж інші продукти, в особливості ж хліб, вирощуваний

на рівнинних родючих землях плутократів і знаті, під загрозою прокляття і високих штрафів вивозити забороняється [2, с. 122]. Таке правило гарантувало достатню кількість всіх продуктів харчування, необхідних для нормального життя населення. Також відбувалося стимулювання товарообігу в сільському господарстві.

Отже, проаналізувавши зміст реформ, можна побачити, що вони були проведені для демократизації суспільного життя Афін, оскільки думка народу виражена через народні збори стала займати основне місце при вирішенні державних питань. Припинилася продаж громадян Афін у рабство. Суспільний лад змінився не тільки на папері, а й у реальності. Солон засуджував багатство, він обмежив право власності евпатридів на користь торгово-ремісничих, купецьких і селянських верств населення через визначення граничного розміру володіння земельною власністю і надання можливості безземельним та малоземельним селянам викупити надлишки землі у тих, хто володів нею понад норму. Це трохи покращило становище селян, але погіршилися відносини з евпатридами. В цілому, він лише частково досяг своєї мети.

Список використаних джерел

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. 2-е вид. перероб. й доп. : Навч. посібник. К., 2008. 730 с.
2. Ставнюк В. В. Становлення афінського поліса. К. : «Аквілон-Плюс», 2005. 216 с.
3. Нечитайло В. В. Реформи Солона в інтерпретації Діогена Лаертського. Політична історія. 2011. с. 133-141
4. Грубінко А. В. Історія держави і права зарубіжних країн: навчальний посібник. Тернопіль : Право. 2010. 394 с.

Присяжний В. В., здобувач вищої освіти 2 курсу, ЦГЮ-201

Науковий керівник – **Шестак Л. В.**, к.ю.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Інтеграція нашої держави до Європейського Союзу потребує вдосконалення політики України щодо іноземців та осіб без громадянства. Постає необхідність в удосконаленні національного законодавства щодо цих категорій осіб, незалежно від їх кількості у нашій державі. Її важливою частиною є реформування інституту адміністративної відповідальності щодо іноземців та осіб без громадянства.

Також в умовах війни збільшується кількість незаконних мігрантів з Білорусі та Російської Федерації. Чіткий контроль за державним кордоном та удосконалення інституту відповідальності іноземців та осіб без громадянства допоможе забезпечити захист і наших громадян.

Дослідженням питання адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства займалися такі вчені як К. О. Клочкова, І. О. Гаврилова, А. В. Скрипай, Я. П. Павлович-Сенета і т.д. Також в даній роботі було проведено аналіз деяких нормативно-правових актів, що встановлюють загальні норми та принципи адміністративної відповідальності іноземців та осіб без громадянства.

Згідно зі ст. 16 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) «Іноземці і особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах з громадянами України» [1]. Тобто на іноземців та осіб без громадянства поширюється такий же національний режим як і на громадян України.

Зазначимо, що згідно з українським законодавством іноземець - це особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав. Вони можуть мати два або більше громадянств. При цьому особа без громадянства - це особа, яка не розглядається як громадянин будь-якою державою в силу дії її закону [2].